

NAAR EEN EFFECTIEVE FRAUDEAANPAK

CONTEXT

Jaarlijks wordt er in Nederland voor tenminste circa 11 miljard euro gefraudeerd. Fraude wordt op vele fronten aangepakt. Onderzoek naar fraude echter, beperkt zich in de meeste gevallen tot het domein waarin de fraude zich voordoet. Het gevolg is dat fraudezaken veelal ad hoc worden behandeld binnen een beperkt raamwerk. Er is geen 1-overheid-benadering.

Verkokering

Integendeel, er is sprake van verkokering binnen en tussen de departementen, uitvoeringsorganisaties en controle instanties. Effectieve aanpak in de breedte ontbreekt, ook omdat bij sommige fraudedomeinen de ontstane schade simpelweg wordt doorbelast naar de burger, in de vorm van hogere premies. Dit is bijvoorbeeld het geval bij zorgfraude en verzekeringsfraude. Wat als het ware aan de onderkant weglekt, wordt van boven aangevuld.

Geen regie

Daarbij komt dat het feit dat er bij fraude veelal niet een direct aanwijsbaar slachtoffer is, zorgt bij sommige fraudedomeinen voor een relatief lage opsporingsprioriteit, nog afgezien van de vraag welke opsporingsinstantie aan zet zou zijn.

Gebrek aan samenwerking

De bijzondere opsporingsdiensten zijn traag in hun onderlinge samenwerking, maar ook in de samenwerking met de politie. Gevolg is dat de criminaliteitsbeeld-analyses zich voornamelijk beperken tot justitiële bronnen. Kennis over afhandeling door het bestuur is meestal niet aanwezig (*dark number*-problematiek). De informatie-uitwisseling tussen de activiteiten van de Criminele Inlichtingen Eenheid en de instanties die zich bezighouden met misdaadanalyse is zwak ontwikkeld. Bestuurlijke toezichthouders worden 'ingepakt' door de onder toezicht gestelde ondernemingen en pakken onvoldoende door: fraude is al snel politiek en raakt aan bestuurlijke belangen.

Geen focus op economische fraude

De veiligheidsfocus is gericht op de fraude die de publieke of openbare orde betreffen. Er is onvoldoende aandacht voor verstoringen van de 'economische' orde: grootschalige fraude en de afwenteling van de gevolgen op de burger en de overheid. Deze situatie betekent dat er op macro niveau miljarden verloren gaan ten laste van het collectief.

BURGERINITIATIEF 1 OVERHEID

Om bovengenoemde impasses te doorbreken stelt het burgerinitiatief 1 overheid voor om in opdracht van de ministers van Veiligheid en Justitie, Financiën, Sociale Zaken en Werkgelegenheid en Binnenlandse Zaken te laten vaststellen waar fraude plaatsvindt. Dit kan door het vergelijken van digitale bestanden die in beheer zijn bij de overheid. Uit de bestandsvergelijking komen signalen naar voren die potentiële fraudepatronen blootleggen. Deze fraudepatronen bieden aanknopingspunten om onderzoek te doen naar degenen die in dat patroon passen. Daarmee wordt de aanpak van fraude persoonsgericht, in plaats van zaakgericht.